

Lausunto

30.06.2025

Asia: VN/179/2024-UM

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Finnfund Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Business Finlandin lausunto

Ulkoministeriö on pyytänyt Business Finlandilta lausuntoa hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi Finnfund Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä. Tämä lausunto on Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin ja Business Finland Oy:n yhteinen lausunto (jatkossa Business Finland).

Business Finland kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin luonnoksessa.

Yleiset huomiot

Business Finland kiinnittää huomiota siihen, että lausunnolla oleva esitysluonnos näyttäisi olevan vielä keskeneräinen ja terminologialtaan monissa kohdin epätasällinen ja tulkinnanvarainen. Luonnoksessa käytetään mm. useita erilaisia mainintoja ”yhtiöstä” ja monissa kohdin ei ole täyttä varmuutta missä tarkoituksessa ”yhtiöön” viitataan. Samoin julkisten hallintotehtävien määrittely näyttäisi olevan vielä määritelty epätasällisesti. Business Finland -lainsäädäntöä oli voimaan tulonsa jälkeen 1.1.2018 jälkeen täsmennettävä nimenomaan tarkalla määrittelyllä, mitä julkisia hallintotehtäviä konkreettisesti Business Finland Oy voi tehdä ja miksi näiden tehtävien tekeminen on tarkoituksenmukaista yhtiössä. Olisi syytä vielä kokonaisuutena tarkastella, että julkiset hallintotehtävät on määritelty riittävällä tarkkuudella, mikä on edelleen tarkoitus, että näitä tehtäviä hoidettaisiin yhtiössä. Edelleen julkisiin hallintotehtävien hoitamiseen tarvittava osaaminen on viranomaisen ydintoimintaa, joten Business Finland suhtautuu varauksella luonnoksesta välittyvään

ajatukseen, että julkisten hallintotehtävien hoitaminen annetaan viranomaisen ulkopuolelle perusteella, että asiantuntemus näiden tehtävien suorittamiseen olisi paremmin hoidettavissa yhtiömuotoisessa toiminnassa.

Business Finland kiinnittää tässä lausunnossa huomiota tarkemmin nyt alla oleviin kohtiin, joiden osalta luonnoksessa on vaikutusta sekä Business Finlandiin sekä Team Finland yhteistyöhön.

Kehittyviin markkinoihin liittyvä yhteistyö

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että yksityisen sektorin kehitysyhteistyöhön liittyvien tehtävien keskittämällä Finnfundin tytäryhtiöön voidaan parantaa yritysten toimintaedellytyksiä kehittyvissä maissa ja kehittää yritystukipalveluiden laatua. Lisäksi uudistetun lain (3 §) mukaan Finnfund voisi jatkossa rahoittaa myös muihin kuin kehittyviin maihin perustettuja yrityksiä, silloin kun rahoitus käytetään kehittyvässä maassa toteutettuihin investointeihin. Business Finland katsoo, että tavoiteltu keskittyminen ja Finnfundin toimialan laajentaminen voi oikein toteutettuna edistää suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä kehittyvillä markkinoilla. Business Finland korostaa, että sujuva Team Finland -yhteistyö selkeällä ja toisiaan täydentävällä työnjaolla on edellytys yrityspalveluiden laadukkaalle kehittämiselle.

Hallituksen esitysluonnoksessa viitataan Business Finlandin ja ulkoministeriön väliseen, kehittyviin markkinoihin liittyvään yhteistyöhön Developing Markets Platformin (DevPlat) puitteissa. Business Finland korostaa, että tulevan juridisen viitekehyksen on olennaista mahdollistaa erilaiset ja ajan myötä mahdollisesti muuttuvat yhteistyömuodot kehittyviin markkinoihin liittyen. Business Finland toteaa myös, että Business Finlandin ja ulkoministeriön ja/tai Finnfundin välisestä tulevasta yhteistyöstä tulee päättää erikseen eikä tietynlaiseen yhteistyöhön sitoutuminen pysyvästi lainsäädännön tasolla ole tarkoituksenmukaista.

Hallituksen esityksen perusteluissa (sivu 77) todetaan seuraavaa: ”Ulkoministeriö ei ole aiemmin antanut Finnpartnership-ohjelmasta asetuksia. Jatkossa asetuksia voitaisiin antaa lain liitteenä olevan Finnpartnership-asetuksen lisäksi esimerkiksi DevPlat-avustuksia ja teknistä tukea koskevista valtionavustusohjelmista”. Business Finland toteaa, että on epäselvää mihin hallituksen esitysluonnoksessa viitataan DevPlat-avustuksilla, joihin voitaisiin kohdistaa erillisiä lainsäädännöllisiä toimenpiteitä Finnfund-lain puitteissa. Vuoden 2025 alusta Business Finlandin rahoittamaan T&K-hankkeeseen kiinnittyvää de minimis-lisärahoitusta on hallinnoitu ja myönnetty Finnpartnership-ohjelmaan liittyen ja Finnpartnershipin rahoitusehtoihin perustuen nimellä innovaatorahoitus. Vuoden 2024 lopussa Business Finlandin myöntämä ja T&K-hankkeeseen kiinnittyvä de minimis-lisärahoitus oli nimeltään Rahoitus yhteisinnovaatioille kehittyvillä markkinoilla / Funding for co-innovation in developing markets. Lisäksi Business Finland myönsi 2020-2024 DevPlat-yhteistyön puitteissa kehitysyhteistyövaroja myös muiden tavanomaisten rahoituspalveluidensa alla kehittyviin markkinoihin kohdentuen, esimerkiksi järjestämällä joitakin Co-creation -rahoitushakuja tutkimuslaitoksille.

Hallituksen esitysluonnoksen Finnpartnershipia koskevassa asetuseruonnoksessa määritellään tarkkoja aikamääreitä rahoitusprosessille ja rahoituksen käyttölle. Asetuseruonnoksessa edellytetään, että (6 §) Finnfundin tytäryhtiö tekee valtionavustuspäätöksen viimeistään 5 kuukauden kuluessa valtionavustushakemuksen vireilletulosta ja että (6 §) avustuksen käyttöaika on 24 kuukautta valtionavustuspäätöksen tiedoksiannosta. Tässä yhteydessä Business Finland korostaa joustavuuden tärkeyttä. Rahoitusprosesseja ja rahoituksen käyttöä koskevat tarkat aikamääreet asetuksen tasolla voivat käytännössä estää asiakkaiden tarpeiden kokonaisvaltaisen huomioimiseen rajoittamalla hakuprosesseja ja vaikeuttamalla hankkeiden optimaalista toteutusta kokonaisuutena – etenkin silloin, jos halutaan toimia täydentävässä yhteistyössä muiden Team Finland -toimijoiden kanssa. Olisikin syytä harkita uudelleen tiukkojen aikarajoitteiden säätämistä. On myös epäselvää, mitä tapahtuu, jos aikarajoitteita ei olisi mahdollista noudattaa.

Tietojenvaihto

Business Finland toteaa, että tietojenvaihtoon liittyvät kohdat olisi syytä tarkastella kokonaan uudelleen, jotta ei luoda jo toimivien ja laissa tällä hetkellä säädettyjen menettelyjen rinnalle uusia vaikeasti tulkittavia ja sovellettavia menettelyjä.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin, Business Finland Oy:n, Finnfund-konsortion ja valittujen muiden Team Finland -toimijoiden välisestä tietojenvaihdosta. Business Finlandin näkemyksen mukaan salassa pidettävien tietojen vaihdosta säätäminen on tarpeen Business Finlandin ja Finnfund-konsernin välisen yhteistyön mahdollistamiseksi.

Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland Oy kuuluvat yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain (293/2017, ASKO-laki) mukaisen tietojenvaihdon piiriin. Yrityspalvelujen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja on mahdollista luovuttaa ASKO-lain 10 §:ssä määritellyille toimijoille salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien säännösten estämättä. ASKO-lain 10 §:n 1 mom. mukainen tietojenvaihto kattaa laajasti yrityksiä koskevia julkisia ja salassa pidettäviä tietoja ml. tietoja, joita ei ole tallennettu fyysiseen asiakastietojärjestelmään (kts. HE 18/2017 10 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

Business Finland on kokenut ASKO-lain mukaisen tietojenvaihdon salassa pidettävien tietojen osalta muiden ASKO-lain 10 §:n 1 mom. mukaisen tietojenvaihdon piirissä olevien toimijoiden välillä riittäväksi ja toimivaksi yrityspalveluiden toteuttamisen kannalta. Lisäksi valtionavustuslain (688/2001) 31 §:ssä on säädetty valtionapuviranomaisen tietojensaantioikeuksista myös salassa pidettävän tiedon osalta. Ehdotetun lain 18 §:n 2 mom. mukaan tytäryhtiön valtionavustuksen myöntämiseen ja hallinnointiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionavustuslain mukainen tietojenvaihto soveltuisi siten tytäryhtiön ja Innovaatorahoituskeskuksen väliseen tietojenvaihtoon. Business Finlandin näkemyksen mukaan ASKO-laki sekä valtionavustuslaki

mahdollistaisivat tietojenvaihdon toteuttamisen sekä salassa pidettävien että julkisten tietojen osalta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa nykyisen kaltaisessa ja tarvittaessa myös muuttuvassa yhteistyössä Business Finlandin sekä Finnfund-konsernin välillä. Tämä edellyttäisi sen selvittämistä, voitaisiinko Finnfund-kokonaisuus sisällyttää ASKO-lain 10 §:n 1 mom. mukaiseen tiedonvaihtoon.

Ehdotetun Finnfund Oy:tä koskevan lain 10 §:n 3 mom. 2 kohdan mukaan emoyhtiön toimielimen jäsen, emoyhtiön toimielimen varajäsen, emoyhtiön palveluksessa oleva tai emoyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittava voi luovuttaa tietoja 9 §:n salassapitoa koskevien määräysten estämättä Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandille, Business Finland Oy:lle tai Finnvera Oyj:lle, jos tietojenluovuttaminen on tarpeen kyseisen yhtiön suorittamien julkisten hallintotehtävien hoitamiseksi. Yllä todetun mukaisesti, Business Finlandin näkemyksen mukaan, ensisijainen salassa pidettävien tietojen vaihtoa koskeva sääntely Finnfund-konsortion ja Business Finland -kokonaisuuden välillä tulisi olla ASKO-laki. Mikäli Finnfund emo- ja/tai tytäryhtiö jäisi ASKO-lain 10 §:n 1 mom. soveltamisen ulkopuolelle, Business Finland nostaa esille seuraavaa: Business Finland Oy hoitaa Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017, BF-laki) mukaan monenlaista innovaatioiden, viennin, ulkomaisten investointien, matkailun ja Suomeen suuntautuvan työvoiman houkutteluun liittyviä edistämistehtäviä. Vain suppea osa yhtiön toiminnasta on määritetty julkisiksi hallintotehtäviksi. Mikäli tietojenvaihto salassa pidettävien tietojen osalta perustuisi jatkossa Finnfund-lakiin, tulisi sitä Business Finland Oy:n osalta laajentaa esimerkiksi yrityspalveluiden toteuttamiseksi tarpeellisiin tietoihin tai Business Finland Oy:n lakisääteisiin tehtäviin. Lisäksi pykälätekstissä viitataan sanalla yhtiö myös Innovaatiorahoituskeskukseen, joka kuitenkin on valtion virasto.

Ehdotetun lain 11 §:n 1 mom. mukaan Ulkoministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Innovaatiorahoituskeskus Business Finland, Business Finland Oy tai Finnvera Oyj voi luovuttaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisia tietoja emoyhtiölle, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen emoyhtiön tässä laissa säädetyn erityistehtävän suorittamiseksi tai sen riskienhallinnan kannalta. Business Finland katsoo, että tässä säännöksessä säädetty salassa pidettävien tietojen käyttötarkoitus riskienhallinnan osalta, huomioiden myös pykäläperustelut, on laaja ja epätäsmällinen. Koska säännös koskee ennen kaikkea yritysten julkisuuslain 24 §:n 1 mom. 20 kohdan mukaisia liikesalaisuustietoja, jotka ovat salassa pidettäviä ilman harkintaa, tulisi tietojen käyttötarkoitus olla tarkoin rajattu.

Samassa säännöksessä on todettu, että emoyhtiön on noudatettava luovutetun tiedon osalta julkisuuslain mukaisia salassapitoa koskevia säännöksiä ja huolehdittava riittävästä turvatoimista salassa pidettävän tiedon turvaamiseksi. Pykäläperusteluissa säännöksen osalta on todettu seuraavaa: Julkisuuslain mukaisia tietoja luovuttaessaan ulkoministeriön ja muiden viranomaisten tulisi ilmoittaa emoyhtiölle, mitkä tiedot ovat salassa pidettäviä. Business Finland katsoo, että tietojen salassapito- ja luokitusmerkinnän osalta tulisi pitäytyä julkisuuslain 25 §:ssä säädettyssä menettelyssä, jolloin jo olemassa olevat ja samansisältöiset salassa pidettävän ja turvallisuusluokiteltavan tiedon luovutuskäytännöt soveltuisivat kaikkiin Team Finland -toimijoihin, joille salassa pidettäviä tai turvallisuusluokiteltuja tietoja luovutetaan.

Ehdotetun lain 25 §:n 3 mom. mukaan tytäryhtiö voi luovuttaa asiakastietojärjestelmän tietoja täydentäviä tietoja salassapitoa koskevien määräysten estämättä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille, Business Finland Oy:lle, työ- ja elinkeinoministeriölle tai Finnvera Oyj:lle, mikäli tietojen luovuttaminen on tarpeen julkisten hallintotehtävien hoitamiseksi. Business Finland toteaa, että ehdotetusta säännöksestä ei käy ilmi, mitä täydentävillä tiedoilla tarkoitetaan ja tuleeko niiden esimerkiksi liittyä yrityspalveluiden toteuttamisessa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi Business Finland viittaa aiemmin esittämäänsä koskien ehdotetun lain 10 §:n 3 momentin 2 kohtaan Business Finland Oy:n julkisen hallintotehtävän osalta, sillä vain suppea osa on Business Finland Oy:n toiminnasta on määritetty julkiseksi hallintotehtäväksi.

Lain 25 §:n 4 mom. mukaan tytäryhtiö voi saada asiakastietojärjestelmän tietoja täydentäviä tietoja salassapitoa koskevien määräysten estämättä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandilta, Business Finland Oy:ltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä tai Finnvera Oyj:ltä, mikäli tietojenluovuttaminen on tarpeen julkisten hallintotehtävien hoitamiseksi. Myös tässä kohdassa täydentävien tietojen sisältöä tulisi Business Finlandin näkemyksen mukaan tarkentaa.

Kaarlela Mirja
Innovaatorahoituskeskus Business Finland